

3.3. Opatrenia na dosiahnutie cieľov ochrany, harmonogram a merateľné indikátory ich plnenia, subjekt zodpovedný za ich plnenie

Dlhodobý cieľ 1: ZACHOVANIE ALEBO POSTUPNÁ OBNOVA PRIRODZENÝCH EKOSYSTÉMOV						
<p>Operatívny cieľ 1.1: Zachovanie prirodzených ekosystémov zabezpečením nerušeného priebehu prírodných procesov v EFP L1. Lesné a nelesné biotopy ponechané na samovoľný vývoj.</p> <p>Zachovaním prirodzených procesov prebiehajúcich v lesných biotopoch bez zásahu človeka sa zachová alebo obnoví prirodzená skladba drevín ako aj prirodzená štruktúra biotopov Ls2.2 Dubovo-hrabové lesy panónske (91G0*), Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180*), Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls5.2 Kyslomilné bukové lesy (9110), Ls5.3 Javorovo-bukové horské lesy (9140), Ls7.3 Rašeliniskové smrekové lesy (91D0*), Ls9.1 Smrekové lesy čučoriedkové (9410), Ls9.2 Smrekové lesy vysokobylinné (9410). Opatrenie zabezpečí zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov, ktoré sú na lesné biotopy viazané. Zachovaním prirodzených procesov sa zachová kontinuita vývoja prirodzených nelesných biotopov a na ne viazaných druhov európskeho významu kyjanôčka zelená (<i>Buxbaumia viridis</i>), fuzáč alpský (<i>Rosalia alpina</i>), bystruška potočná (<i>Carabus variolosus</i>), plocháč červený (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), fuzáč karpatský (<i>Pseudogaurotina excellens</i>), kunka žltobruchá (<i>Bombina variegata</i>), mlok karpatský (<i>Lissotriton/Triturus montandoni</i>), rys ostrovid (<i>Lynx lynx</i>), *vlk dravý (<i>Canis lupus</i>), medveď hnedý (<i>Ursus arcos</i>), vydra riečna (<i>Lutra lutra</i>),</p> <p>Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v ÚEV – (územia európskeho významu Repiská (SKEUV0008); Koryto (SKUEV0009); Kopa (SKUEV0045); Močidlíanska skala (SKUEV0248); Hrbatá lúčka (SKUEV0249); Poľana (SKUEV0319); Detsiansky potok (SKUEV0400); Vrchslatina (SKUEV0694))</p>						
Opatrenie	Prísny režim ochrany vo vybraných lesných a nelesných biotopoch.					
1.1.1	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> výmera 1573,11 ha s ochranou autoregulačných procesov, umožňujúca priblíženie sa k stavu prirodzených alebo prírodných lesných biotopov, vhodné podmienky pre existenciu druhov živočíchov a rastlín viazaných na tieto biotopy					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
1.1.1.1	Ponechanie lesných biotopov Ls2.2, Ls4, Ls5.1, Ls5.2, Ls 5.3, Ls7.3, Ls9.1, Ls9.2 bez hospodárskych zásahov	Zachovaný priaznivý stav biotopu Ls2.2 (14,32 ha), Ls4 (262,31 ha), Ls5.1 (955,14 ha), Ls5.2 (34,02 ha), Ls5.3 (33,50 ha), Ls7.3 (13,01), Ls9.1 + Ls9.2 (354,77ha) a na ne viazaných druhov <i>Buxbaumia</i>	2025-2034	Vlastník, správca, užívateľ	Finančná náhrada (štátny)	L1

	na prirodzený vývoj	<i>viridis</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Rhysodes sulcatus</i> , <i>Rosalia alpina</i> , <i>Pseudogauritina excellen</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Lissotriton montandoni</i> , <i>Lynx lynx</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Ursus arcos</i> , druhov druhov vtákov ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ a ostatné významné druhy a biotopy vyskytujúce sa v EFP L1 (kap. 3.2), biotopy bez hospodárskych opatrení			rozpočet)	
1.1.1.2	Ponechanie nelesných biotopov, Pr1, Sk2, Sk5, bez hospodárskych zásahov na prirodzený vývoj a/alebo nepravidelné ciele manažmentové zásahy na podporu vybraných biotopov alebo druhov	Udržaný alebo zlepšený stav biotopov Pr1, Sk2, Sk5 bez hospodárskych opatrení, populácie druhov <i>Carabus variolosus</i> , <i>Pseudogauritina excellens</i> , <i>Zootoca vivipara</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Lissotriton montandoni</i> a ostatné významné druhy vyskytujúce sa v EFP L1 a EFPN7 (kap. 3.2) sú stabilné.	2025-2034	Vlastník, správca, užívateľ	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné zdroje	L1/N7
1.1.1.3	Vypracovanie protipožiarneho plánu pre celú CHKO Poľana v spolupráci s odborníkmi, vlastníkami a užívateľmi pozemkov	Vypracovaný protipožiarne plán.	2025-2034	Správa CHKO Poľana, TUZVO, HZZ, vlastníci, správcovia, užívatelia	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko), štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné zdroje	L1 – L5
1.1.1.4	Zasahovanie do lesného porastu, pôdneho a vegetačného krytu z dôvodu údržby a opravy existujúcich lesných ciest, zakreslených v lesníckych porastových mapách, ktorá zahŕňa opravy konštrukčných vrstiev lesných ciest, pozdĺžnych a priečnych odvodňovacích zariadení, údržbu výkopových a násypových svahov zemného telesa cesty, udržiavanie prejazdného profilu lesných ciest pre odvozné prostriedky na odvoz dreva orezom korún krov a stromov zasahujúcich do prejazdného profilu cesty. Predmetné lesné cesty a zväžnice využiť	Spriechodnené lesné cesty.	2025-2034	Vlastníci, užívatelia	Vlastné zdroje	L1

	na približovanie a odvoz drevnej hmoty v nevyhnutnom rozsahu.					
1.1.1.5	V prípade potreby využitia lanových systémov na približovanie dreva, kotvenie lanových systémov aj v porastoch zasahujúcich do pralesov (chránených území s 5.SOP) za predpokladu minimalizovania zásahov do vegetačného krytu.	Minimálny zásah do vegetačného krytu.	2025-2034	Vlastníci, užívatelia	Vlastné zdroje	L1
1.1.1.6	Na neznačených chodníkoch, zakreslených v lesníckych porastových mapách vykonať prepilovanie stromov padnutých na teleso chodníka, orez konárov zasahujúcich do profilu chodníka, výrub náletu drevín a vyžínanie v telese chodníka, ručná údržba priečného profilu telesa chodníka, vyrezávanie stupov na stromoch spadnutých do telesa chodníka, v prípade existujúcich značených turistických chodníkov aj spiľovanie odumretých stromov ohrozujúcich svojim pádom osoby pohybujúce sa na značenom turistickom chodníku.	Spriechodnené chodníky.	2025-2034	Správa CHKO Poľana, vlastníci, užívatelia,	Vlastné zdroje, ŠR	L1
1.1.1.7	Individuálny lov kopytníkov (jeleň lesný, diviak lesný) zameraný na udržiavanie ich stavov pri zachovaní ekologickej rovnováhy.	Zníženie poškodenia prirodzeného zmladenia zverou.	2025-2034	Vlastníci, užívatelia		L1
1.1.1.8	Pohyb verejnosti po vyznačených turistických trasách a mäkký turizmus s odborným sprievodom zo ŠOP SR, S-CHKO Poľana a Lesov SR, š.p. po trasách: 1. Dežmov kopec – Pod Strungou – Paulíkova plocha – Čierny grúň 2. Kruhy – Jánošíkova skala – Bútľavka –	Realizované odborné exkurzie.	2025-2034	Vlastníci, užívatelia	Vlastné zdroje, ŠR	L1

	Kurienec					
1.1.1.9	Umožniť doplnenie turistickej infraštruktúry v podobe drobnej architektúry z prírodných materiálov (drevo, kameň)					
Riziká	- Zmena politiky štátu v bezsáhových územiach a neochota štátu podporovať bezzásahový režim, exogénne disturbancie: extrémne suchá a povodne, zvýšené riziko požiarov					
<p>Operatívny cieľ 1.2: Obnova prirodzených lesných ekosystémov v EFP L2 Lesy s cieľom priblíženia sa k stavu prirodzeného ekosystému manažmentovými zásahmi</p> <p>Realizáciou opatrení sa má dosiahnuť rôznorodá priestorová a veková štruktúra a výskyt typických druhov pre biotopy Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180*), Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), ich obnova s cieľom čo najväčšieho sprírodnenia a obnovy prírodných procesov ako prípravy na postupný presun do prísneho režimu ochrany a na ne viazaných druhov európskeho významu kyjanôčka zelená (<i>Buxbaumia viridis</i>) fuzáč alpský (<i>Rosalia alpina</i>), bystruška potočná (<i>Carabus variolosus</i>), plocháč červený (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), fuzáč karpatský (<i>Pseudogaurotina excellens</i>), kunka žltobruchá (<i>Bombina variegata</i>), mlok karpatský (<i>Lissotriton/Triturus montandoni</i>), rys ostrovid (<i>Lynx lynx</i>), *vlk dravý (<i>Canis lupus</i>), medveď hnedý (<i>Ursus arcos</i>), vydra riečna (<i>Lutra lutra</i>),</p> <p>Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v ÚEV Poľana (SKUEV0319) iba v OP NPR Hrončecký grúň a UEV Kopa (SKUEV0045).</p>						
Opatrenie	Účelové lesohospodárske opatrenia vedúce k obnove alebo zlepšeniu stavu lesných biotopov Ls4, Ls5.1 resp. ich obnove a zlepšenie stavu druhov na ne viazaných v EFP L2					
1.2.1.	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> výmera 121,90 ha porastov so zlepšujúcim sa stavom lesných biotopov/príbliženie sa k stavu prirodzených alebo prírodných lesov; výmera obnovených biotopov prostredníctvom úpravy drevinového zloženia, zachovaný alebo zlepšujúci sa stav biotopu druhov, ktoré sú predmetom ochrany, nedochádza k zmenšovaniu mikrohabitatov biotopov druhov, zachovávajú sa vhodné topické a trofické podmienky pre ich existenciu.					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
1.2.1.1.	Účelový spôsob obhospodarovania v celom EFP2 zameraný výlučne na postupnú úpravu drevinového zloženia a vytvorenie diferencovanej štruktúry porastov (horizontálne a vertikálne) blízkej prirodzeným / prírodným lesom biotopov Ls4, Ls5.1 v zmysle zásad starostlivosti	Udržaný alebo zlepšený stav biotopu Ls4 (8,49 ha), Ls5.1 (113,41 ha), a na ne viazaných druhov <i>Buxbaumia viridis</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Rosalia alpina</i> , <i>Pseudogaurotina excellens</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Lissotriton montandoni</i> , <i>Lynx lynx</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Ursus arcos</i> , druhov vtákov ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ	2025 – 2034	vlastník, správca, užívateľ, v súčinnosti s Správou CHKO	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet (finančná náhrada,	L2

	pre EFP2 stanovených v kapitole 3.2			Poľana	zmluvná starostlivosť) vlastné zdroje, iné zdroje	
1.2.1.2.	Ponechanie stromov na dožitie v počte 20 ks/ha, ponechávať zlomy, suché, odumierajúce alebo odumreté stojace alebo ležiace drevo v porastoch neohrozujúce stabilitu porastu (40 m3/ha)	Zabezpečenie hniezdnych a potravných možností dutinových hniezdičov (v počte 20 ks/ha), podmienky pre existenciu druhov vyžadujúcich odumretú a odumierajúcu drevnú hmotu (40 m3/ha) - <i>Buxbaumia viridis</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Rhysodes</i> , <i>Rosalia alpina</i> , <i>Pseudogauratina excellens</i> , (<i>Dicranum viride</i> , <i>Lobaria pulmonaria</i>) úkrytové možnosti druhov <i>Lynx lynx</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Ursus arcos</i> a ostatné významné druhy a biotopy vyskytujúce sa v EFP L2 (kap. 3.2).	2025 – 2034	Vlastník, správca, užívateľ, v súčinnosti s Správou CHKO Poľana	štátny rozpočet (finančná náhrada), vlastné zdroje, príp. zdroje z EÚ (napr. OP Slovensko)	L2
1.2.1.3.	Časové obmedzenie vykonávania úmyselnej a náhodnej ťažby - zásah vykonať v mimohniezdnom období, od 1. septembra do 28. februára bežného kalendárneho roka	Zachovanie priaznivého stavu druhov dutinových hniezdičov ktoré sú predmetom ochrany v CHVÚ	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, vlastník, správca, užívateľ	štátny rozpočet (finančná náhrada)	L2
1.2.1.4	Zachovalé fragmenty a komplexy porastov biotopu, s prirodzenou porastovou štruktúrou a textúrou porastov, s výskytom odumretého ležiaceho a stojaceho dreva, ponechať trvalo v bezzásahovom režime. (LC Lesy Hronec, JPRL č. 297).	Prirodzená porastová štruktúra porastu JPRL č. 297 (LC Lesy Sihla), výskyt druhov viazaných na mŕtve drevo (<i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Rhysodes sulcatus</i> , ...)	2025 – 2034	Vlastník, užívateľ		L2
1.2.1.5	Plochy zasiahnuté prirodzenými disturbanciami (vetrové polomy, vývratiská či vyschnuté časti) sa ponechávajú bez zásahov s výnimkou zabezpečenia priechodnosti ciest a chodníkov; rovnako nie sú predmetom ťažby jednotlivé vývraty, zlomy či sucháre (mimo dreviny smrek).	Štrukturovaný porast pôvodných drevín	2025 – 2034	Vlastník, užívateľ		L2
1.2.1.6	Umožnenie pohybu osôb na výhľad Kopa odbočením z modrej turistickej značky.					
Riziká	Nízke podporovanie prírode blízkeho obhospodarovania, nedostatočné grantové výzvy, exogénne disturbancie: extrémne suchá a povodne, zvýšené riziko					

	požiarov					
<p>Operatívny cieľ 1.3: Zlepšenie stavu/odolnosti a obnova lesných biotopov postupmi prírody blízkeho lesného hospodárstva v EFP 3 Lesy s prírodou blízkeho hospodárstvom</p> <p>Realizáciou opatrení sa má dosiahnuť zlepšenie stavu, resp. obnova lesných biotopov Ls2.1 Dubovo-hrabové lesy karpatské, Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180*), Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls5.2 Kyslomilné bukové lesy (9110) a na ne viazaných druhov európskeho významu - kyjanôčka zelená (<i>Buxbaumia viridis</i>), fuzáč alpský (<i>Rosalia alpina</i>), bystruška potočná (<i>Carabus variolosus</i>), plocháč červený (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), uchaňa čierna (<i>Barbastella barbastellus</i>), netopier veľkouchý (<i>Myotis bechsteinii</i>), kunka žltobruchá (<i>Bombina variegata</i>), mlok karpatský (<i>Lissotriton/Triturus montandoni</i>), rys ostrovid (<i>Lynx lynx</i>), *vlk dravý (<i>Canis lupus</i>), medveď hnedý (<i>Ursus arcos</i>),</p> <p>Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v ÚEV - (územia európskeho významu Repiská (SKEUV0008); Koryto (SKUEV0009); Kopa (SKUEV0045); Močidlianska skala (SKUEV0248); Hrbatá lúčka (SKUEV0249); Poľana (SKUEV0319), Detviarsky potok (SKUEV0400);</p>						
Opatrenie	Lesohospodárske opatrenia vedúce k zlepšeniu stavu lesných biotopov Ls2.1, Ls4, Ls5.1, Ls5.2, resp. k ich obnove, k udržaniu a zachovaniu/zlepšeniu stavu druhov na ne viazaných v EFP L3					
1.3.1.	<p><u>Merateľný indikátor plnenia:</u> zlepšujúci sa stav lesných biotopov, vekovo a priestorovo rôznorodé porasty na výmere 2003,18 ha, výmera obnovených biotopov prostredníctvom úpravy drevinového zloženia (t.č. nemapované ako biotopy); zachovaný alebo zlepšujúci sa stav biotopu druhov, ktoré sú predmetom ochrany, nedochádza k zmenšovaniu mikrohabitatov biotopov druhov, zachovávajú sa vhodné topické a trofické podmienky pre ich existenciu</p>					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
1.3.1.1.	Uplatnenie princípov prírody blízkeho obhospodarovania lesa podľa individuálnych podmienok konkrétneho stanovišťa so zameraním na zlepšenie drevinového zloženia a štruktúry lesných biotopov Ls2.1, Ls4, Ls5.1, Ls5.2, resp. ich obnovu.	Zlepšený stav biotopov Ls2.1 (28,44 ha), Ls4 (41,25 ha), Ls5.1 (586,95 ha), Ls5.2 (3,25 ha) a na ne viazaných druhov <i>Buxbaumia viridis</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Lissotriton montandoni</i> , <i>Lynx lynx</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Ursus arcos</i> , a ostatné významné druhy a biotopy vyskytujúce sa v EFP L3 kap. (kap. 3.2).	2025 – 2034	Užívateľ, vlastník, správca	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	L3

1.3.1.2.	Ponechávať prípravné drevinu – jarabiny, vrby, osiky, brezy, pokiaľ ich zastúpenie nepresiahne 20 %	Výskytové, potravné, úkrytové a hniezdne možnosti pre druhy dutinových hniezdičov a druh <i>Tetrastes bonasia</i>	2025 – 2034	Užívateľ, vlastník, správca	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné/iné zdroje	L3
1.3.1.3.	Pri obnove porastov s výskytom biotopov Ls2.1, Ls4, Ls5.1, Ls5.2 ponechávať stromy na dožitie v počte 10 ks/ha, hlavne deficitne zastúpené drevinu, dutinové a biotopové stromy ponechávať zlomy, suché, odumierajúce alebo odumreté stojace alebo ležiacie drevo v porastoch neohrozujúce stabilitu porastu (20 m ³ /ha).	Udržaný alebo zlepšený stav biotopov Ls2.1, Ls4, Ls5.1, Ls5.2 evidovaných min. 10 ks/ha živých stromov strednej hrúbky, min. 20 m ³ /ha hrubého odumretého dreva, vhodné podmienky pre druhy vyžadujúce odumretú a odumierajúcu drevnú hmotu - <i>Buxbaumia viridis</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Rosalia alpina</i> , netopiere a dutinové hniezdiče, <i>Lynx lynx</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Ursus arcos</i> , <i>Salamandra salamandra</i> , a ostatné významné druhy a biotopy vyskytujúce sa v EFP L3 (kap. 3.2).	2025 – 2034	Užívateľ, vlastník, správca	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko), štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	L3
1.3.1.4.	Ponechanie porastov, ktoré predstavujú hniezdny biotop vzácnych a na vyrušovanie citlivých druhov vtákov bez zásahu vrátane náhodnej ťažby počas trvania hniezdenia	Stabilné hniezdenie na hniezdných lokalitách dravcov a sov a ostatné významné druhy a biotopy vyskytujúce sa v EFP L3 (kap. 3.2).	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, vlastník, správca, užívateľ	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE, schémy SPP), štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné/ iné zdroje	L3
Riziká	- nízka podpora štátu v oblasti ochrany prírody, nedostatočné grantové výzvy, odradenie záujemcov (vlastníkov, obhospodarovateľov lesa) od čerpania finančných prostriedkov z grantových schém kvôli zvýšenej byrokratickej záťaži, nedostatok výskumu, nekvallitý monitoring, zmeny v PSOL, exogénne disturbancie: extrémne suchá a povodne, zvýšené riziko požiarov					
Operatívny cieľ 1.4: Zlepšenie stavu/odolnosti lesných ekosystémov postupmi prírody blízkeho lesného hospodárstva (aktívny manažment) so zameraním na obnovu biotopov pre druh hlucháň hôrny EFP L4						

Opatrenie	Lesohospodárske opatrenia so zameraním na zlepšenie stavu biotopov pre hlucháňa hôrneho					
1.4.1.	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> zlepšujúci sa stav biotopov vhodných pre hlucháňa na výmere 297,87 ha					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
1.4.1.1	V mladších lesných porastoch mozaikovitý zníženie zakmenenia na 70 % aktívnou podporou zachovávať čo najdlhšie aj prímes prípravných drevín (breza, jarabina, rakyta)	Zlepšený stav porastov pre druh hlucháň hôrny na výmere 82,70 ha	2025-2034	Užívateľ, vlastník, správca, ŠOP SR	Zdroje EÚ (projekt LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	L4
1.4.1.2	V starších porastoch sú opatrenia zamerané na zlepšenie porastovej štruktúry, zníženie zakmenenia ako posilnenie stability a zlepšenie drevinového zloženia znížením zastúpenia smreka v prospech jedle, buka a cenných listnáčov, ponechávanie stromov na dožitie	Zlepšený stav porastov pre druh hlucháň hôrny na výmere 215,17 ha	2025-2034	Užívateľ, vlastník, správca, ŠOP SR	Zdroje EÚ (projekt LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	L4
1.4.1.3	Podpora lovu predátorov hlucháňa, pri ktorých to umožňuje legislatíva	Znížená početnosť predátorov hlucháňa hôrneho	2025-2034	Užívateľ, vlastník	Zdroje EÚ (projekt LIFE)	L3, L4
Riziká	- nízka podpora štátu v oblasti ochrany prírody, na realizáciu náročných opatrení (výchova porasov) vyžadujúce kvalitných pracovníkov s praxou, zvýšenie rizika gradácie podkôrneho hmyzu na veľkých plochách, nedostatočná regulácia predátorov (kuny, medveď, krkavec), vysoké stavy poľovnej zveri (vyrušovanie na tokaniskách), exogénne disturbancie: extrémne suchá a povodne, zvýšené riziko požiarov					
<u>Operatívny cieľ 1.5: Zlepšenie stavu/odolnosti a obnova lesných biotopov v EFP L5 Bežne obhospodarované lesy</u>						
Realizáciou opatrení sa má dosiahnuť zlepšenie stavu, resp. obnova lesných biotopov Ls1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy (*91E0), Ls1.4 Horské jelšové lužné lesy (*91E0), Ls2.1 Dubovo-hrabové lesy karpatské, Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180*), Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls5.2 Kyslomilné bukové lesy (9110), Ls7.3 Rašeliniskové smrekové lesy (91D0*), Ls8 Jedľové a jedľovo-smrekové lesy, a na ne viazaných druhov európskeho významu kyjanôčka zelená (<i>Buxbaumia viridis</i>), bystruška potočná (<i>Carabus variolosus</i>), plocháč červený (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), kunka žltobruchá (<i>Bombina variegata</i>), jašterica živorodá (<i>Zootoca vivipara</i>), mlok karpatský (<i>Lissotriton/Triturus montandoni</i>), rys ostrovid (<i>Lynx lynx</i>), *vlk dravý (<i>Canis lupus</i>), medveď hnedý (<i>Ursus arcos</i>), jašterica živorodá (<i>Zootoca vivipara</i>) Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v mimo ÚEV.						
Opatrenie	Lesohospodárske opatrenia vedúce k zlepšeniu stavu lesných biotopov Ls1.3, Ls1.4, Ls2.1, Ls4, Ls5.1, Ls5.2, Ls7.3, Ls8 resp. k ich obnove, k udržaniu a zachovaniu/zlepšeniu stavu druhov na ne viazaných v EFP L5					
1.5.1.	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> zlepšujúci sa stav lesných biotopov na výmere 13 740,22 ha, výmera obnovených biotopov prostredníctvom úpravy					

drevinového zloženie (t. č. nemapované ako biotopy); zachovaný alebo zlepšujúci sa stav biotopu druhov, nedochádza k zmenšovaniu mikrohabitatov biotopov druhov, zachovávajú sa vhodné topické a trofické podmienky pre ich existenciu.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
1.5.1.1.	Uplatňujú sa bežné spôsoby hospodárenia s cieľom zabezpečiť pestré drevinové zloženie (podľa jednotlivých biotopov) aj prirodzenejšiu porastovú štruktúru (jednoetážové porasty postupne obnovovať s cieľom dosiahnuť minimálne dvojetážovú štruktúru) (Ls2.1, Ls4, Ls5.1, Ls5.2, Ls7.3, Ls8), resp. ich obnovu; prameniská a zamokrené lesy (Ls1.4) ponechať bez plánovaných zásahov.	Bežné obhospodarovanie lesných porastov v zmysle PSL, zlepšený stav biotopov Ls1.4, Ls4, Ls5.1, Ls5.2, Ls7.3, Ls8 a biotopov druhov <i>Buxbaumia viridis</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Bombina bombina</i> , <i>Lynx lynx</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Ursus arcos</i> a ostatné významné druhy a biotopy vyskytujúce sa v EFPL5	2025 – 2034	Užívateľ, vlastník, správca	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	L5
1.5.1.2.	Ponechávať prípravné dreviny – jarabiny, vrby, osiky, brezy, pokiaľ ich zastúpenie nepresiahne 10 %	Výskytové, potravné, úkrytové a hniezdne možnosti pre druhy dutinových hniezdičov a druh <i>Tetrastes bonasia</i> vyskytujúce sa v EFPL5 (kap. 3.2).	2025 – 2034	Užívateľ, vlastník, správca	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	L5
1.5.1.3.	Pri obnove porastov s výskytom biotopov Ls.4, Ls5.1, Ls5.2, Ls7.3, Ls8 ponechávať stromy na dožitie, hlavne deficitne zastúpené dreviny (len v odôvodnených prípadoch) a to v objeme minim. 10 m ³ /ha; ponechávať zlomy, suché, odumierajúce alebo odumreté stojace alebo ležiace drevo v porastoch neohrozujúce stabilitu porastu a to v objeme minim. 10 m ³ /ha;	Zlepšený stav biotopov Ls.4, Ls5.1, Ls5.2, Ls7.3, Ls8; min. 5 ks/ha živých stromov strednej hrúbky, min. 10 m ³ /ha hrubého odumretého dreva vhodné podmienky pre druhy vyžadujúce odumretú a odumierajúcu drevnú hmotu - <i>Buxbaumia viridis</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Lynx lynx</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Ursus arcos</i> a ostatné významné druhy a biotopy vyskytujúce sa v EFPL5 (kap. 3.2).	2025 – 2034	Užívateľ, vlastník, správca	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	L5
1.5.1.4.	v porastoch, kde jedľa dosahuje zastúpenie do 20%, túto drevinu ťažiť v rámci obnovy len v odôvodnených prípadoch ako je: - súvislý výskyt jedle na ploche, kde v rámci obnovy je nevyhnutné zasiahnuť - nutnosť ťažby jedle z technologických dôvodov: jedľa v trase lanovky, na približovacej linke atď. - jedľu je nevyhnutné odstrániť z bezpečnostných dôvodov	Zabezpečenie zmladenia jedle ako v súčasnosti deficitne zastúpenej dreviny	2025 – 2034	Užívateľ, vlastník, správca	Užívateľ, vlastník, správca	L5

Riziká	-nízka podpora štátu v oblasti ochrany prírody, , nedostatočné grantové výzvy, odradenie záujemcov (vlastníkov, obhospodarovateľov lesa) od čerpania finančných prostriedkov z grantových schém kvôli zvýšenej byrokratickej záťaži, iné názorové spektrum vlastníkov a obhospodarovateľov lesa, zlá sociálno-ekonomická situácia obyvateľstva v priľahlých obciach, exogénne disturbancie: extrémne suchá a povodne, zvýšené riziko požiarov.
--------	--

Dlhodobý cieľ 2:						
ZACHOVANIE ALEBO ZLEPŠOVANIE STAVU NELESNÝCH BIOTOPOV A DRUHOV NA NE VIAZANÝCH A ZACHOVANIE PRIRODZENÉHO DRUHOVÉHO ZLOŽENIA BIOTOPOV						
<u>Operatívny cieľ 2.1:</u> Zachovanie trvalých trávnych porastov na úrovni 80% (v ÚEV) a 60% zo súčasnej výmery pri zachovaní súčasnej výmery nelesných travinno-bylinných biotopov užívaných nelesných plôch						
Realizáciou opatrení cieľa sa má dosiahnuť zlepšenie alebo zachovanie priaznivého stavu nelesných biotopov trvalých trávnych porastov Lk1 (6510) Nížinné a podhorské kosné lúky, Lk2 (6520) Horské kosné lúky, Lk3 Mezofilné pasienky a spásané lúky, Lk7 Psiarkové aluviálne lúky, Tr8 (*6230) Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte, Kr2 (5130) Porasyt borievky obačajnej a druhy rastlín a živočíchov na ne viazaných. a na ne viazaných druhov európskeho významu zvonček hrubokoreňový (<i>Campanula serrata</i>)						
Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v ÚEV - Javorinka (SKUEV0046), Močidlíanska skala (SKUEV0248), Poľana (SKUEV0319), Detviansky potok (SKUEV0400), Dolná Zálomská (SKUEV0856)						
Opatrenie	Pravidelná starostlivosť o lúčne a travinno-bylinné biotopy a druhy na ne viazané					
2.1.1	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> nezmenšujúca sa výmera lúčnych a travinno-bylinných biotopov					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
2.1.1.1	Pravidelné kosenie lúk a pasienkov (biotopy Lk1, Lk2, Lk3, Lk7, Tr8,) biotop na ne viazaných druhov) – 1 až 2 krát za rok (s následným odstránením biomasy; odvoz vyhrabanej biomasy/sena), prípadne s extenzívnym pasením pred alebo po prvej kosbe.	Každoročne pokosený biotop, bez stariny a nežiadúcej sukcesie; zlepšený stav biotopov Lk1, Lk2, Lk3, Lk7, Tr8 (spolu cca 900 ha), a zabezpečený výskyt populácií druhov <i>Campanula serrata</i> , <i>Lullua arborea</i> , <i>Crex crex</i> a ostatné významné druhy a biotopy vyskytujúce sa v EFP N1 až N2 (kap.3.2)	2025 – 2034 (každoročne)	Užívateľ, vlastník	Zdroje EÚ (dotácie SPP), vlastné alebo iné zdroje	N1, N2,

2.1.1.2	Pravidelné mechanizované kosenie lúk a pasienkov (biotopy Lk1, Lk2, Lk3, Lk7, Tr8) s možnosťou odloženého alebo mozaikovitého kosenia podľa termínu dohodnutého so Správou CHKO Poľana na miestach výskytu bezstavovcov vedených ako predmety ochrany. Kosenie spôsobom od stredu ku krajom.	Každoročne pokosený biotop s ohľadom na zachovanie populácií vyskytujúcich sa bezstavovcov a vtákov - <i>Euplagia quadripunctata</i> , <i>Crex crex</i> , <i>Lanius collurio</i> a ostatné významné druhy a biotopy vyskytujúce sa v EFP N1 až N2	2025 – 2034	Užívateľ, vlastník	Zdroje EÚ (dotácie SPP), vlastné alebo iné zdroje	N1 – N2
2.1.1.3	Pravidelná extenzívna pastva lúk a pasienkov (biotopy Lk1, Lk3, Tr8, Kr2) hovädzím dobytkom, ovcami alebo inými hospodárskymi zvieratami	Každoročne vypasovaný biotop, bez stariny a nežiadúcej sukcesie; biotop nie je pasením zdegradovaný alebo poškodený; udržiavaný alebo zlepšený stav predmetných biotopov Lk1, Lk3, Tr8, Kr2 (spolu cca 850 ha) a dotknutých druhov <i>Campanula serrata</i> , <i>Crex crex</i> a <i>Lululla arborea</i> a ostatné významné druhy a biotopy vyskytujúce sa v EFP N1 (kap. 3.2)	2025 – 2034 (každoročne)	Užívateľ, vlastník	Zdroje EÚ (dotácie SPP), vlastné alebo iné zdroje	N1
2.1.1.4	Realizácia manažmentových opatrení (súvisiacich s projektom IP LIFE) na častiach biotopov, kde dochádza k zhoršovaniu ich stavu – zarastaním sukcesnými drevinami a krovinami t.j., ktoré nie sú charakteristické pre daný biotop Kr2 na lokalite Vrchdetva, Javorinka, Príslopy	Zachovaný alebo zlepšujúci sa stav nelesných krovinových biotopov Kr2 na výmere min 33 ha; v biotope sa nenachádzajú dreviny a kroviny, ktoré by mali negatívny vplyv na stav biotopov a biotopov druhov <i>Semanotus russicus</i> , <i>Ephippiger ephippiger</i>	2024 – 2033 (podľa potreby)	Užívateľ, vlastník, správca, CHKO Poľana	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné zdroje	N1
2.1.1.5	Výrub sukcesných drevín na lúkach a pasienkoch s výskytom biotopov Lk1, Lk2, Lk3, , Lk7, Tr8, alebo ich potenciálu, s ponechávaním solitérnych jedincov stromov; obnova trvalých trávnych porastoch na miestach tzv. „bielych plôch“ v prípade záujmu vlastníkov, užívateľov o ich obhospodarovanie	Biotopy Lk1, Lk2, Lk3, Lk7, Tr8 bez nežiadúcej sukcesie na výmere cca 850 ha – bez náletov drevín, vhodné podmienky pre druh <i>Campanula serrata</i> , a ostatné významné druhy a biotopy vyskytujúce sa v EFP N1, N2 (kap.3.2), ale aj na intenzívne využívaných TTP v rámci EFP N4 a obnova TTP v rámci EFP N8	2025 – 2034 (každoročne)	Užívateľ, vlastník	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet (zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	N1 N2 N5 N9

2.1.1.6	Mulčovanie lúk a pasienkov s výskytom biotopov Lk1, Lk2, Lk3, Lk7, Tr8, alebo ich potenciálu, (max. 3 roky po sebe) s výskytom náletových drevín alebo expanzívnych druhov rastlín ako príprava na ďalšie obhospodarovanie – kosenie	Lúky a pasienky bez expanzívnych druhov rastlín alebo mladých náletov drevín, pripravené na ďalšie užívanie (ochota užívateľov a ich motivácia v závislosti od poľnohospodárskej politiky)	2025 – 2034 (každoročne)	Užívateľ, vlastník	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet (zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	N1, N2, N5, N9
Riziká	- znižovanie stavov hospodárskych zvierat, opúšťanie menej dostupných lokalít na pasenie, či kosenie kvôli nerentabilnosti, nevhodne nastavená dotačná politika a poľnohospodárska politika celkovo, klesajúci záujem o hospodárenie, odradenie záujemcov (vlastníkov, užívateľov pozemkov) od čerpania finančných prostriedkov z grantových schém kvôli zvýšenej byrokratickej záťaži a náročných podmienok realizácie, slabý záujem o lokálne produkty. Slabý manažment veľkých šeliem (medveď, vlk), exogénne disturbance: extrémne suchá a povodne, zvýšené riziko požiarov.					
Operatívny cieľ 2.2: Zachovanie ostatných nelesných biotopov s extenzívnym využitím na nezmenšujúcej sa výmere.						
<p>Realizáciou opatrení sa má dosiahnuť zlepšenie alebo zachovanie priaznivého stavu nelesných biotopov, Ra3 Prechodné rašeliniská a trasoviská (7140), Ra7 Sukcesne zmenené slatiny, a druhy rastlín a živočíchov na ne viazaných.</p> <p>Realizáciou opatrení sa má dosiahnuť zlepšenie alebo zachovanie priaznivého stavu nelesných biotopov Lk4 (6410) Bezkolencové lúky, Lk5 (6430) Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach, a na ne viazaných druhov európskeho významu kosákovec lesklý (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>), bystruška potočná (<i>Carabus variolosus</i>), kunka žltobruchá (<i>Bombina variegata</i>), mlok karpatský (<i>Lissotriton/Triturus montandoni</i>), ale aj druhy európskeho významu, ktoré nepredstavujú predmet ochrany území európskeho významu: spriadač kostihojový (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>), modráčik čiernoškvrnný (<i>Maculinea arion</i>), modráčik krvavcový (<i>Maculinea teleius</i>) a ohniváček veľký (<i>Lycæna dispar</i>).</p> <p>Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v ÚEV - (územia európskeho významu Javorinka (SKUEV0046); Poľana (SKUEV0319), Detviensky potok (SKUEV0400); Dolná Zálomská (SKUEV0856))</p>						
Opatrenie 2.2.1	Manažmentové opatrenia vedúce k zlepšeniu alebo zachovaniu stavu ostatných nelesných biotopov a starostlivosť o druhy na ne viazané					
	Merateľný indikátor plnenia: nezmenšujúca sa výmera 78 ha ostatných nelesných biotopov (9,62 ha v ÚEV)					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
2.2.1.1	Periodická starostlivosť (ručné kosenie a odstránenie biomasy) rašelinných, slatiných	Zachovaný alebo zlepšujúci sa stav nelesných biotopov Ra3, Ra7, Pr2 (spolu cca 6 ha), dosiahnutie priaznivého stavu druhov <i>Hamatocaulis vernicosus</i> , <i>Meesia triquetra</i> ,	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana,	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko,	N4

	a prameniskových lokalít Žliebky, Príslopy, rašeliniská Kamenistej doliny, Dolná Zálomská, Vrchslatina, Záhorská v zmysle zásad starostlivosti pre EFP N3 v kapitole 3.2	<i>Bombina variegata, Bufo bufo, Rana temporaria, Lissotriton montandoni, Triturus alpestris</i> , a ostatné významné druhy a biotopy vyskytujúce sa v EFP N3 kap. 3.2		užívateľ, vlastník, správca	LIFE), štátny rozpočet (zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	
2.2.1.2	Pravidelné kosenie vlhkých lúk a výrub sukcesných drevín (biotopy Lk4, Lk5, Lk6) ručne alebo ľahkými mechanizmami 1 krát za rok s následným odstránením biomasy alebo extenzívna nedeštrukčná pastva, s možnosťou odloženého/mozaikovitého kosenia podľa termínu dohodnutého so Správou CHKO Poľana na miestach výskytu bezstavovcov vedených ako predmety ochrany (napr. CHA Hrochotská Bukovina). Kosenie spôsobom od stredu ku krajom.	Každoročne pokosený biotop, bez stariny a nežiadúcej sukcesie; zlepšený stav biotopov Lk4, Lk5, Lk6 (spolu cca 45 ha), priaznivé podmienky pre druhy <i>Lycaena dispar, Maculinea teleius, Arcyptera fusca, Pholidoptera frivaldszkyi</i> a ostatné významné druhy a biotopy vyskytujúce sa v EFP N3 (kap. 3.2)	2025 – 2034 (každoročne)	Užívateľ, vlastník	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE, dotácie SPP), štátny rozpočet (zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	N4
Riziká	- znižovanie stavov hospodárskych zvierat, opúšťanie menej dostupných lokalít na pasenie, či kosenie kvôli nerentabilnosti, nevhodne nastavená dotačná politika a poľnohospodárska politika celkovo, klesajúci záujem o hospodárenie, odradenie záujemcov (vlastníkov, užívateľov pozemkov) od čerpania finančných prostriedkov z grantových schém kvôli zvýšenej byrokratickej záťaži a náročných podmienok realizácie, exogénne disturbancie: extrémne suchá a povodne, zvýšené riziko požiarov.					
Operatívny cieľ 2.3: Zachovanie prirodzeného druhového zloženia biotopov						
Realizáciou opatrení sa má dosiahnuť zabránenie preniku invázných a expanzívnych nepôvodných druhov do prirodzených biotopov a krajiny a ich systematické odstraňovanie v prípade ich výskytu						
Opatrenie	Ochranné opatrenia zamerané na likvidáciu invázných a invázne sa správajúcich nepôvodných druhov rastlín					
2.3.1	Merateľný indikátor plnenia: výmera zachovaného alebo zlepšujúceho sa stavu biotopov a biotopov druhov rastlín					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob	EFP

			realizácie		financovania	
2.3.1.1	Likvidácia invázných a nepôvodných invázne sa správajúcich druhov rastlín, ktoré sú súčasťou narušených stanovišť v súlade s metódami uvedenými vo vyhláške č. 450/2019 Z. z. – (<i>Ambrosia artemisiifolia</i> , <i>Solidago canadensis</i> , <i>Fallopia japonica</i> , <i>Fallopia x bohémica</i> , <i>Impatiens glandulifera</i> , <i>Heracleum mantegazzianum</i>)	Zrealizované ochranné opatrenia min. na výmere 5 ha, invázne druhy sa nerozširujú a dochádza k ich postupnej až úplnej likvidácii. Predovšetkým kritická lokalita Hrochotská dolina, (po oboch stranách cesty, líniový výskyt) a ostatné lokality : Pod VN Hriňová, križovatka Obchoditá, pri ceste a parkovisku Bystré – Vrátka, Hrochoť – Kruhy, Hutná, dolina Veľká Zolná	2025 – 2034 (podľa potreby)	Užívateľ, vlastník, správca, Správa CHKO Poľana	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné zdroje	EFP N4 až N8
2.3.1.2	Likvidácia invázných a nepôvodných invázne sa správajúcich druhov rastlín, ktoré sú súčasťou nelesných aj lesných biotopov v súlade s metódami uvedenými vo vyhláške č. 450/2019 Z. z. – (<i>Amrosia artemisiifolia</i> , <i>Solidago canadensis</i> , <i>Solidago gigantea</i> , <i>Fallopia japonica</i> , <i>Impatiens glandulifera</i> , <i>Heracleum mantegazzianum</i>)	Zrealizované ochranné opatrenia min. na výmere 0,5 ha, invázne druhy sa nerozširujú a dochádza k ich postupnej až úplnej likvidácii Iviny, Horná Chrapková,	2025 – 2034 (podľa potreby)	Užívateľ, vlastník, správca, Správa CHKO Poľana	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné zdroje	EFP L1 – L4 a N1 – N3
Riziká	- nízke povedomie obyvateľov o rizikách šírenia invázných rastlín, neochota spolupracovať na ich odstraňovaní					
<p>Operatívny cieľ 2.4: Zavedenie funkčných a dlhodobu udržateľných manažmentov veľkých šeliem zohľadňujúcich aj ďalšie dôležité poslania a ciele CHKO BR Poľana</p> <p>Realizáciou opatrení sa má dosiahnuť zachovanie populácie veľkých šeliem v optimálnom stave a početnosti s ohľadom na zlepšenie podmienok obhospodarovania najmä nelesných biotopov.</p>						
Opatrenie	Zabezpečenie dlhodobého monitoringu a zberu dát o stave populácie veľkých šeliem a následné nastavenie manažmentových opatrení					
2.4.1	Merateľný indikátor plnenia: Výskytové dáta, údaje o zdravotnom stave populácie, evidencia škôd spôsobených veľkými šelmami, evidencia stretov s človekom, realizácia konkrétnych manažmentových opatrení					

Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
2.4.1.1	Pravidelný monitoring veľkých šeliem v rámci územia CHKO Poľana za účelom zisťovania početnosti	Zistená početnosť veľkých šeliem v rámci územia	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, užívatelia PR, vedecké inštitúcie	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné zdroje	G1
2.4.1.2	Zber vzoriek na analýzu DNA a zdravotného stavu populácie	Počet identifikovaných vzoriek	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, užívatelia PR, vedecké inštitúcie	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné zdroje	
2.4.1.3	Nastavenie funkčného manažmentu medveďa hnedého a vlka dravého v území	Realizácia opatrení na udržanie optimálnych stavov medveďa hnedého a vlka dravého	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, užívatelia PR	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné zdroje	
Riziká	nedostatočné finančné zdroje na monitoring, nedostatočné personálne kapacity, neochota organizácií na spoluprácu					

Dlhodobý cieľ 3:**ZACHOVANIE KRAJINNÉHO RÁZU ÚZEMIA**

Operatívny cieľ 3.1: Realizovanie dlhodobého cieľa 1 a 2 prispeje prioritne k naplneniu uvedeného cieľa a nasledovne uvedené opatrenia sú podružného charakteru bez zvýšenej miery významnosti

Opatrenia by mali viesť k zachovaniu súčasnej zástavby obcí, bez prvkov modernej architektúry a veľkých rekreačných centier v chránenom území, ako aj k zvýšenej podpore tradičného obhospodarovania lúk a pasienkov.

Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
Opatrenie		Regulácia a usmernenie stavebnej činnosti				
3.1.1	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> zachovaný súčasný rozsah urbanizovania územia					
3.1.1.1	Umiestňovanie nových stavieb v celej CHKO Poľana je potrebné koncepčne riešiť s cieľom podpory lokálnych obyvateľov a tradičného obhospodarovania. Výnimkou sú iba pozemky (miesta) s existujúcimi základmi alebo pozostatkami po starých stavbách slúžiace obhospodarovaniu pozemkov (lesníctvo, poľnohospodárstvo, poľovníctvo).	Zachovaný súčasný rozsah (z obdobia do r. 2022) urbanizovania územia (zachované množstvo stavieb, vrátane stavieb na miestach bývalých stavieb) a zachovaný stav biotopov na existujúcej výmere	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana	Bez dodatočných plánovaných nákladov	Všetky EFP
3.1.1.2	Pri tvorbe územnoplánovacej dokumentácie uplatňovať záujmy ochrany prírody na usmernenú urbanizáciu s minimalizáciou vplyvu na prírodné a životné prostredie	Stanoviská Správy CHKO Poľana k územnoplánovacím dokumentáciám v súlade s aktivitou 3.1.1.2, účasť na verejných prerokovaniach k územným plánom (samospráva, obce)	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana	Bez dodatočných plánovaných nákladov	Všetky EFP
3.1.1.3	Preferencia tzv. mäkkého turizmu, iba budovanie drobnej turistickej infraštruktúry – rekonštrukcia starých	Turistické využívanie územia vhodné pre dané prírodné prostredie, zachovávajúce charakter krajiny	2025 – 2034	Užívateľ, vlastník, správca, Správa	Vlastné zdroje, iné zdroje (napr. OP Slovensko)	Všetky EFP

	senníkov - kolíb (min. 5 ks) na lokalitách Príslopý, Majerová a iné.			CHKO Poľana, samosprávy, podnikatelia		
Riziká	- pretrvávanie ekonomickej výhodnosti plôch určených na zastavanie voči plochám určeným na poľnohospodárske využitie, nejasný legislatívny rámec vo veci obnovy pôvodných senníkov a kolíb					
Opatrenie	Uplatňovanie technických požiadaviek na zachovanie miestnej pôvodnej architektúry					
3.1.2	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> zachovanie pôvodného architektonického štýlu objektov					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
3.1.2.1	Pri rekonštrukcii stavieb, príp. pri výstavbe nových objektov (lokality Snohy, Iviny, Kyslínky, Vrchslatina) zabezpečiť zachovanie tradičnej architektúry daného územia; použiť tradičné prírodné materiály	V rámci stanovísk Správy CHKO Poľana k stavebnej činnosti sú uvedené podmienky, dodržaním ktorých je zachovanie pôvodnej architektúry dotknutých stavieb. Vzhľad rekonštruovaných objektov / nových stavieb zodpovedá pôvodnej architektúre územia; použité sú tradičné prírodné materiály – drevo, hlina, slama, plech a kameň	2025 – 2034	Vlastník	Bez dodatočných plánovaných nákladov	Všetky EFP
Riziká	Vnášanie nového tvaroslovia, mierky a konštrukčných materiálov					
<i>Operatívny cieľ 3.2: Podpora ľudí v regióne a v okolí, ktorí aktívne hospodária v CHKO</i>						
Opatrenia by mali viesť k zachovaniu krajinného rázu, zvýšenej podpore tradičného obhospodarovania lúk a pasienkov a zlepšeniu stavu životného prostredia v dotknutých obciach prípravou dokumentácií potrebných pre dobudovanie základnej infraštruktúry						
Opatrenie 3.2.1	Podpora individuálneho hospodárenia na pozemkoch v súkromnom vlastníctve, chov tradičných plemien druhov hospodárskych zvierat.					
	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> zachovanie individuálneho hospodárenia na pozemkoch v súkromnom vlastníctve, zachovanie tradičných plemien druhov hospodárskych zvierat, udržiavanie pasienkovej krajiny v okolí sídiel					

Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
3.2.1.1	Podpora chovov predovšetkým tradičných plemien oviec, kôz a hovädzieho dobytká	Zvýšený počet pôvodných druhov hospodárskych zvierat v chovoch	2025 – 2034	Vlastníci, užívatelia	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, dotácie z SP SPP, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje)	N1- N8
3.2.1.2	Nocovanie, košarovanie a napájanie hospodárskych zvierat na miestach na to určených a budovanie infraštruktúry (oplôtky, prístrešky, salaše) po dohode so Správou CHKO Poľana	Pretrvávajúci chov hospodárskych zvierat	2025 – 2034	Vlastníci, užívatelia	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, dotácie z SP SPP, ŠR, vlastné alebo iné zdroje)	N1- N8
3.2.1.3	Podpora preventívnych opatrení pred škodami spôsobenými veľkými šelmami (napr. zabezpečenie, výchova/výcvik a následná starostlivosť o strážne pastierke psy pohybujúce sa so stádom, zabezpečenie elektrických ohradníkov)	Zabezpečené preventívne opatrenia, zníženie množstva škôd spôsobených veľkými šelmami	2025 – 2034	Vlastníci, užívatelia	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, dotácie z SP SPP, vlastné alebo iné zdroje)	N1- N8
Riziká	- neadresná spoločná poľnohospodárska politika, finančne náročná prevencia proti škodám spôsobených šelmami na hospodárskych zvieratách, neakceptácia používaných preventívnych opatrení proti škodám u širokej verejnosti					
Operatívny cieľ 3.3 : Zachovanie špecifického a charakteristického krajinného rázu dotknutého územia a zlepšenie stavu životného prostredia v dotknutých obciach						
Opatrenia by mali viesť k zachovaniu krajinného rázu, jednotlivých krajinných prvkov, zlepšeniu stavu životného prostredia v dotknutých obciach prípravou dokumentácií potrebných pre dobudovanie základnej infraštruktúry						

Opatrenie 3.3.1	Zachovanie krajinných prvkov a významných krajinnoekologických štruktúr					
<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> zachovanie cca 50 % významných stromov, počet vypracovaných štúdií a realizovaných projektov zameraných na zachovanie krajinného rázu Poľany						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
3.3.1.1	Zmapovanie (so zameraním) a dokumentácia existujúcich významných stromov	Významné stromy sú zmapované; súčasťou ich evidencie a dokumentácie je aj ich zameranie GPS prístrojom a urobená je fotodokumentácia	2025 – 2034	CHKO Poľana, TU vo Zvolene, UMB v Banskej Bystrici, UK Bratislava	Zdroje EÚ (napr. LIFE), DBU projekty, štátny rozpočet, iné zdroje	Všetky nelesné EFP N1 – N8
3.3.1.2	Rokovanie s odborníkmi zaoberajúcimi sa ošetrovaním a posudzovaním zdravotného stavu stromov rastúcich v území	Zrealizované rokovanie s odborníkmi (napr. aj v rámci Fakulty ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene) a je dohodnutá spolupráca	2025 – 2034	CHKO Poľana,	Bez dodatočných plánovaných nákladov	Všetky nelesné EFP N1 – N8
3.3.1.3	Označenie, evidencia a prípadné ošetrovanie významných stromov	Predmetné jedince sú determinované; sú určené najcennejšie jedince, ktoré je potrebné v území zachrániť, zabezpečené ich ošetrovanie pod dohľadom arboristu	2025 – 2034	CHKO Poľana v spolupráci s externým dendrológom / arboristom	Zdroje EÚ (napr. LIFE), DBU projekty, štátny rozpočet, iné zdroje	Všetky nelesné EFP N1 – N8
3.3.1.4	Zmapovanie historických krajinných štruktúr a objektov (hroble, kamenice, senníky, koliby, medze, zavlažovacie odrážky)	Evidencia historických krajinných štruktúr a objekov v CHKO Poľana	2025 – 2034	Užívateľ, vlastník, správca, obce, CHKO Poľana, TU Zvolen, UMB v Banskej Bystrici	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	Všetky EFP
3.3.1.5	Revitalizácia, obnova a zachovanie historických krajinných štruktúr a objektov (hroble, kamenice, senníky, koliby, medze, zavlažovacie odrážky)	Min. 30 % evidovaných historických krajinných štruktúr je zachovaných a revitalizovaných alebo obnovených	2025 – 2034	Užívateľ, vlastník, správca, obce, CHKO Poľana	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	Všetky EFP

3.3.1.6	Vypracovanie dokumentov miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES) pre obce Hrochoť, Očová, Dúbravy, Detva, Hriňová, Ľubietová, Strelníky)	min. 2 vypracované dokumenty MÚSES	2025 – 2034	Obce	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko) vlastné alebo iné zdroje	Všetky EFP
3.3.1.7	Realizácia opatrení súvisiacich s vytváraním prvkov miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES) podľa schváleného dokumentu miestneho územného systému ekologickej stability	Min. 50 % opatrení z navrhovaného MÚSES bude realizovaných	2025 – 2034	Užívateľ, vlastník, správca, obce, CHKO Poľana	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	Všetky EFP
Riziká	- politika štátu v oblasti ochrany prírody, finančný deficit v štátnom rozpočte, nedostatočné grantové výzvy					
Dlhodobý cieľ 4:						
KONTINUÁLNY A SYSTEMATICKÝ VÝSKUM PREDMETOV OCHRANY						
<i>Operatívny cieľ 4.1: Realizácia komplexných výskumov a pravidelný monitoring biotopov a druhov európskeho a národného významu.</i>						
Realizáciou opatrení sa získajú recentné údaje o výskyte a stave všetkých predmetov ochrany chráneného územia a o ekologických súvislostiach potrebných pre ich efektívnu ochranu.						
Opatrenie	Realizácia výskumov (botanické, fytoecenologické, zoológické, lesnícke, geologické a iné.)					
4.1.1	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> údaje o výskyte a stave predmetov ochrany					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
4.1.1.1	Plánovanie výskumných aktivít v CHKO Poľana	Počet stretnutí a spoločných výstupov (plán výskumov) so zástupcami vedeckých inštitúcií	2025 – 2034 (podľa potreby)	Správa CHKO Poľana, vedecké inštitúcie, univerzity	bez dodatočných finančných nákladov	Všetky EFP
4.1.1.2	Realizácia výskumov na území CHKO – zameraných na všetky predmety ochrany a ďalšie druhy	Správy z výskumov, záznamy v KIMS, údaje o výskyte predmetov ochrany,	2025 – 2034 (podľa potreby)	Správa CHKO Poľana, vedecké inštitúcie,	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko,	Všetky EFP

	s nedostatočným poznaním			univerzity	LIFE), štátny rozpočet, vlastné zdroje	
4.1.1.3	Využitie rastového simulátora SIBYLA v lesných porastoch CHKO Poľana na optimalizáciu obhospodarovania lesa, analýzu vplyvu klimatickej zmeny na rast, produkciu a šturkúru lesa	Navrhnuté optimálne modely obhospodarovania lesa so zohľadnením vplyvu klimatickej zmeny	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, TUZVO	Zdroje EÚ (napr. OP Slovensko), štátny rozpočet, vlastné zdroje	Všetky EFP
Riziká	Nedostatočné personálne kapacity vedeckých inštitúcií, nekontinualnosť niektorých výskumov (v nadväznosti na grantové prostriedky), nedostatočná koordinácia výskumných aktivít, slabý záujem vedeckých inštitúcií o výskum v BR podmienený financiami, náročnosť interpretácie vedeckých poznatkov					
Opatrenie	Pravidelný monitoring druhov a biotopov					
4.1.2	<u>Merateľný indikátor plnenia</u> : údaje o stave biotopov a druhov v ÚEV a pre hodnotenie efektivity realizácie opatrení programu starostlivosti					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
4.1.2.1	Pravidelný monitoring nelesných biotopov európskeho významu na trvalých monitorovacích lokalitách v zmysle schválených metodík monitoringu Monitoring stavu ostatných biotopov predstavujúcich predmet ochrany mimo TML (min. 1 TML pre každý predmet ochrany)	Správy z monitoringov, záznamy v KIMS, údaje o stave predmetov ochrany (všetky nelesné biotopy vedené ako predmety ochrany) a vplyve realizovaných opatrení	2025 – 2034 (podľa potreby)	Správa CHKO Poľana, vedecké inštitúcie, univerzity	Zdroje EÚ (OP Slovensko), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
4.1.2.2	Pravidelný monitoring lesných biotopov európskeho a národného významu na trvalých monitorovacích lokalitách v zmysle schválených metodík monitoringu (min. 1 TML pre každý predmet ochrany)	Správy z monitoringov, záznamy v KIMS, údaje o stave predmetov ochrany (všetky lesné biotopy vedené ako predmety ochrany) a vplyve realizovaných opatrení	2025 – 2034 (podľa potreby)	Správa CHKO Poľana, vedecké inštitúcie, univerzity	Zdroje EÚ (OP Slovensko), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
4.1.2.3	Pravidelný monitoring rastlín európskeho a národného významu na trvalých monitorovacích lokalitách v zmysle schválených metodík	Správy z monitoringov, záznamy v KIMS, údaje o stave predmetov ochrany (všetky druhy rastlín vedené ako predmety ochrany)	2025 – 2034 (podľa potreby)	Správa CHKO Poľana, vedecké inštitúcie,	Zdroje EÚ (OP Slovensko), štátny rozpočet, vlastné alebo iné	všetky

	monitoringu (min. 1 TML pre každý predmet ochrany)	a vplyve realizovaných opatrení		univerzity	zdroje	
4.1.2.4	Pravidelný monitoring živočíchov európskeho a národného významu na trvalých monitorovacích lokalitách v zmysle schválených metodík monitoringu (min. 1 TML pre každý predmet ochrany)	Správy z monitoringov, záznamy v KIMS, údaje o stave predmetov ochrany (všetky druhy živočíchov vedené ako predmety ochrany) a vplyve realizovaných opatrení	2025 – 2034 (podľa potreby)	Správa CHKO Poľana, vedecké inštitúcie, univerzity	Zdroje EÚ (OP Slovensko), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
4.1.2.5	Mapovanie a monitoring výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a živočíchov	Evidencia výskytu nepôvodných druhov, a vplyve realizovaných opatrení	2025 – 2034 (podľa potreby)	Správa CHKO Poľana, vedecké inštitúcie, univerzity	Zdroje EÚ (OP Slovensko), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
4.1.2.6	Domapovanie mokradných biotopov v CHKO Poľana	Vrstva mapových podkladov k výskytu mokradných biotopov v CHKO Poľana	2025 – 2034 (podľa potreby)	Správa CHKO Poľana, externí mapovatelia	Zdroje vlastné alebo iné zdroje	všetky
Riziká	Nedostatočné personálne kapacity pre vykonávanie monitoringu, časová a odborná náročnosť jednotlivých metodík monitoringu					
Opatrenie	Detailná migračná štúdia živočíchov pre územie CHKO Poľana a jej spádové okolie					
4.1.3	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> strategická migračná štúdia, mapa migračných koridorov cieľových druhov a mapa ich rozšírenia					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
4.1.3.1	Monitoring migračných koridorov a vypracovanie štúdie kolíznych lokalít s návrhom opatrení pre veľké šelmy (<i>Ursus arctos</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Lynx lynx</i>)	Monitoring migračných koridorov živočíchov <i>Ursus arctos</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Lynx lynx</i> , <i>Felis sylvestris</i> , identifikácia kritických prechodov na existujúcej infraštruktúre, mapa biokoridorov a kritických prechodov pri súčasnej infraštruktúre, návrh technických a organizačných opatrení (napr. ekodukty) pre minimalizáciu negatívnych dopadov infraštruktúry na voľne žijúce živočíchy Vypracovanie štúdie kolíznych lokalít	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana	Zdroje EÚ (OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	

Riziká	- časová náročnosť pri vypracovaní dokumentu, nedostatok personálnych kapacít, nedostatočné grantové výzvy, nedostatočné dáta, legislatívne prekážky, slabá podpora vedeckých inštitúcií					
Dlhodobý cieľ 5:						
VYTVORENIE VHODNÉHO DESTINAČNÉHO MANAŽMENTU S VYUŽITÍM ZNAČKY UNESCO – BR						
<i>Operatívny cieľ 5.1: Budovanie regionálnej identity CHKO-BR Poľana</i>						
Realizáciou tohto cieľa sa podporí sieťovanie a propagácia lokálnych producentov v území, zabezpečí sa propagácia prírodných a kultúrnych hodnôt CHKO-BR Poľana, a zvýši sa povedomie o jej potenciáli v súvislosti s využitím značky UNESCO.						
Opatrenie	Propagácia značky CHKO-BR Poľana (UNESCO)					
5.1.1.	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> funkčná elektronická platforma ponuky produktov a služieb, počet účastníkov na podujatiach, počet mediálnych výstupov,					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
5.1.1.1	Sieťovanie lokálnych producentov, podnikateľov a služieb v CHKO-BR Poľana prostredníctvom elektronickej databázy a online nákupu	Elektronická platforma (web, sociálne siete)	2027 – 2034	Správa CHKO Poľana, OOCR, VÚC, MAS, samosprávy,	Zdroje EÚ (OP Slovensko), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
5.1.1.2	Podpora pri zriadení predajní lokálnych produktov na turisticky navštevovaných trasách (Kamenistý potok - Sihla, Bystré vrátka, Chata pod Hrbom, Kalamárka, Horský hotel Poľana)	Počet zriadených predajných miest	2027 – 2034	Správa CHKO Poľana, OOCR, VÚC, MAS, samosprávy,	Zdroje EÚ (OP Slovensko), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky

5.1.1.3	Označovanie územia CHKO-BR prostredníctvom návštevníckeho informačného systému	Počet označených lokalít	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, OOCR, MAS, samosprávy, BBSK	Zdroje EÚ (OP Slovensko), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
5.1.1.4	Systematická environmentálna výchova a tvorba programov CHKO-BR Poľana	Spätná väzba, sociálne siete	2025-2034	Správa CHKO Poľana	Zdroje EÚ (OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
5.1.1.5	Komunikácia s národnými a regionálnymi médiami o hodnotách CHKO-BR Poľana	Počet výstupov v médiách (tlačové správy, články, regionálne press tripy a iné)	2025-2034	Správa CHKO Poľana	bez dodatočných fin. nákladov	všetky
5.1.1.6	Spolupráca, tvorba projektov s ostatnými BR na Slovensku a v zahraničí	Počet pracovných stretnutí a zahraničných pracovných ciest	2025-2034	Správa CHKO Poľana, SV MAB, OZ KR BR Poľana,	Zdroje EÚ (OP Slovensko), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
5.1.1.7	Spolupráca s medzinárodnými inštitúciami, tvorba projektov ERASMUS+	Počet účastníkov	2025-2034	Správa CHKO Poľana	Zdroje EÚ, vlastné alebo iné zdroje	všetky
Riziká	Nepriaznivá legislatívna politika predaja potravinových produktov, slabá ponuka produktov a služieb, preferencia nákupu lacnejších a menej kvalitných produktov, nedostatočné personálne kapacity, slabá finančná podpora, nezáujem o rozvoj služieb v regióne, slabá angažovanosť miestnych obyvateľov					
Operatívny cieľ 5.2: Vytváranie ponuky produktov v prírodnom cestovnom ruchu založenej na spoznávaní prírody a kultúrnych hodnôt CHKO-BR Poľana						

Naplnenie cieľa sprostredkuje autentický zážitok z prírody v súlade s jej ochranou a zachovaním životného prostredia a životných podmienok pre miestnych obyvateľov, a to s podporou miestnych komún a partnerov.

Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
5.2.1.	Participácia na tvorbe produktov prírodného cestovného ruchu					
5.2.1.1.	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> vytvorená a realizovaná stratégia rozvoja					
5.2.1.1.	Spracovanie stratégie rozvoja prírodného cestovného ruchu CHKO – BR Poľana	Strategický dokument, počet stretnutí partnerov a zainteresovaných strán	2026 – 2034	Správa CHKO Poľana, univerzity, OOCR, samosprávy, súkromný sektor	Zdroje EÚ (OP Slovensko, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
5.2.1.2.	Vytvorenie "mobilnej" kampane zameranej na tematické exkurzie v BR Poľana - „Mobilná biosférická rezervácia“	Počet zorganizovaných exkurzií, vypracovaná obsahová náplň v oblastiach: A. Tematické terénne exkurzie B. Pobyty a etapové putovanie C. Nature therapy D. Sprevádzanie a firemný teambuilding E. Virtuálne prehliadky územia, počet exkurzií v území	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana v spolupráci s OZ KR BR Poľana	INTTEREG HU-SK, vlastné zdroje, iné zdroje	
5.2.1.3.	Tvorba a distribúcia propagačných materiálov	Počet tlačných a elektronických propagačných materiálov	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana v spolupráci s OOCR a samosprávami, TIC	Zdroje EÚ (OP Slovensko, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
5.2.1.4.	Dobudovanie cyklistickej infraštruktúry (osadenie altánkov a oddychových miest, elektrostaníc na e-bicykle) a turistickej infraštruktúry (turistické útulne, prístrešky, verejné	Počet zriadených objektov	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, OOCR, LESY š.p. SR a samosprávy, KST	Zdroje EÚ (OP Slovensko, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	??

	ohniská, náučné chodníky, vyhliadkové veže, ferraty, rekonštruované partizánske bunkre, sezónne prázdninové tábory)					
5.2.1.5.	Spolupráca pri interpretácii územia s horskými chatami a turistickými zariadeniami v území	Vytvorenie tematických podujatí v zariadení Hrochotský mlyn, Chata pod Hrbom, Horský hotel Poľana, Kyslinky	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, , LESY š.p. SR, Hrochotský mlyn, Chata pod Hrbom	Zdroje: vlastné zdroje, MZV a EZ SR	
Riziká	neochota a nezáujem partnerov o spoluprácu, legislatívne prekážky, nízka podpora štátu v oblasti ochrany prírody, nedostatočné grantové výzvy					
Operatívny cieľ 5.3: Formovanie kvalitného zázemia založeného na spolupráci s partnermi v území a uplatňovanie manažmentu udržateľného prírodného cestovného ruchu						
Výsledkom opatrení je otvorenie návštevníckeho centra, starostlivosť o turistickú infraštruktúru a zlepšenie ponuky služieb.						
Opatrenie 5.3.1.	Príprava a realizácia návštevníckeho a informačného centra					
	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> projektový harmonogram, vybavenie centra, počet návštevníkov, zapojenosť stakeholdrov do aktivít centra, počet vzdelávacích podujatí, počet kultúrnych podujatí					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
5.3.1.1.	Vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti a udržateľnosti návštevníckeho centra CHKO-BR Poľana	Štúdia, počet stretnutí so partnermi v území, projekt pre financovanie zriadenia návštevníckeho centra	2025-2030	Správa CHKO Poľana, LESY š.p. SR, obce v regióne, BBSK	Zdroje EÚ (OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	
5.3.1.2.	Zriadenie návštevníckeho centra (Kyslinky)	Funkčné návštevnícke centrum (Prezentačné miestnosti so statickou expozíciou, ubytovacie kapacity, seminárna miestnosť, priestory informačného centra)	2030 – 2034	Správa CHKO Poľana, LESY š.p. SR, obce v regióne, BBSK	Zdroje EÚ (OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné	-

					zdroje	
5.3.1.3.	Vytváranie personálnych kapacít a školenie personálu	Počet zamestnancov	2032 – 2034	Správa CHKO Poľana, LESY š.p. SR, obce v regióne, BBSK	Zdroje EÚ (OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	-
5.3.1.4.	Tvorba obsahovej náplne a zamerania centra. Vzdelávacie a komunitné aktivity - prednášky, workshopy a exkurzie do prírody	Počet programov pre rôzne cieľové skupiny: školy, verejnosť	2033 – 2034	Správa CHKO Poľana, LESY š.p. SR	Zdroje EÚ (OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	-
5.3.1.5.	Tvorba komplexnej ponuky služieb pre turistov. Komplexná ponuka služieb:	Počet produktov: poradenský turistický servis, požičovňa vybavenia: bicykle, turistické paličky, GPS zariadenia, nabíjanie elektrobicyklov eko-obchod: predaj lokálnych produktov a suvenírov vyrobených miestnymi komunitami, mapy a literatúra.	2032 – 2034	Správa CHKO Poľana, LESY š.p. SR, obce v regióne, BBSK	Zdroje EÚ (OP Slovensko, LIFE), štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	-
Riziká	neochota a nezáujem partnerov o spoluprácu, legislatívne prekážky, nízka podpora štátu v oblasti ochrany prírody, nedostatočné grantové výzvy, nedostatočná spätná väzba, neochota a nespolupráca vlastníkov pozemkov pri realizácii rozvojových aktivít, nedostatočné personálne kapacity, administratívne prekážky.					
Dlhodobý cieľ 6:						
ZABEZPEČIŤ DLHODOBÉ FUNGOVANIE KOORDINAČNEJ RADY BR POĽANA						
<i>Operatívny cieľ 6.1: Uplatnenie participatívneho rozhodovania v rámci existujúcej Koordinačnej rady BR Poľana</i>						
Výsledkom opatrení je zabezpečenie participatívneho rozhodovania o území, podpora lokálnych politik so zapojením zástupcov regiónu, zlepšenie informovanosti vlastníkov a užívateľov/správčov pozemkov, samospráv a miestnych komunít, využitie alebo vytvorenie komunikačných kanálov, zrýchlenie a skvalitnenie ich prenosu						
Opatrenie	Pokračovanie v aktivitách existujúcej Koordinačnej rady BR Poľana zo zástupcami vlastníkov a užívateľov/správčov pozemkov, samospráv a miestnych komunít a systematická činnosť ako platforma pre prediskutovanie zásadných otázok ochrany prírody a					

6.1.1	rozvoja regiónu					
<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> Udržanie OZ KR BR Poľana, pravidelnosť zasadania koordinačnej rady						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
6.1.1.1.	Zabezpečenie pravidelného zasadnutia OZ KR BR Poľana 2 x ročne	Počet zasadnutí OZ KR BR Poľana	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, OZ KR BR Poľana	vlastné zdroje, MZVa EZ SR	Mimo EFP
6.1.1.2.	Komunikácia s kľúčovými partnermi na regionálnej a na národnej úrovni formou konferencií, spoločných tlačových konferencií, organizovanie odborných seminárov (poľnohospodárstvo, lesníctvo, poľovníctvo, školstvo, cestovný ruch)	Počet odborných podujatí	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, OZ KR BR Poľana	vlastné zdroje, MZVa EZ SR	
6.1.1.3.	Spolupráca so štátnymi a neštátnymi inštitúciami v SR a zahraničí – výmena skúseností, výmenné pobyty, medzinárodné projekty, podporovanie a participácia na aktivitách o. z., nadácií a ďalších komunít podobného zamerania	Počet medzinárodných a národných stretnutí pracovných tímov a členov koordinačných rád	2025 - 2034	Správa CHKO Poľana, OZ KR BR Poľana	vlastné zdroje, MZVa EZ SR, INTTEREG HU-SK	
Riziká	neochota účasti na participatívnom rozhodovaní, neplnenie cieľov a aktivít v rámci Akčného plánu BR, zmeny štatutárov samospráv v rámci volebných období, deficit finančného krytia režijných nákladov KR BR Poľana, slabá motivácia angažovať sa v KR BR Poľana, personálne zmeny v zainteresovaných inštitúciách, slabá podpora agendy BR na národnej úrovni, nedostatočná podpora UNESCO Programu Človek a biosféra.					
Opatrenie	Modernizácia a využívanie komunikačných kanálov pre informovanie vlastníkov a užívateľov/správcoov pozemkov, samospráv a miestnych komunít					
6.1.2	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> štatistiky návštevnosti webu a sociálnych sietí					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP

6.1.2.1.	Aktualizácia web stránky Správy CHKO s cieľom pravidelne uverejňovať informácie o činnosti správy CHKO a užitočné informácie pre vlastníkov a užívateľov/správcov pozemkov, samosprávy a miestne komunity	aktuálne informácie zverejnené na web stránke	2025 – 2034 (každoročne)	Správa CHKO Poľana	vlastné zdroje	Mimo EFP
6.1.2.2.	Organizácia Dňa otvorených dverí BR Poľana a spoločná prezentácia s CHKO	Každoročne zorganizované podujatie	2025 – 2034 (každoročne)	Správa CHKO Poľana v spolupráci s partnermi (samosprávy, Lesy SR, súkromný sektor, poľnohospodári, univerzity)	vlastné alebo iné zdroje, MZVaEZ SR	Mimo EFP
6.1.2.3.	Efektívnejšie využívanie sociálnych sietí	Zverejňovanie informácií na FB, Instagram, Youtube kanál	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana v spolupráci s partnermi	vlastné alebo iné zdroje	Mimo EFP
Riziká	nedostatočné personálne kapacity					
Operatívny cieľ 6.2: Zapojenie vlastníkov a užívateľov/správcov pozemkov, samospráv, miestnych komunit a dobrovoľníkov do ochrany prírodných hodnôt CHKO Poľana.						
Realizáciou opatrení tohto cieľa sa zvýšia kapacity na ochranu prírody a zlepši spolupráca medzi Správou CHKO Poľana a vlastníkmi a užívateľmi/správcami pozemkov, samosprávami a miestnymi komunitami						
Opatrenie	Zapojenie vlastníkov a užívateľov/správcov pozemkov, samospráv a miestnych komunit do ochrany prírody CHKO Poľana					
6.2.1.	Merateľný indikátor plnenia: zmena povedomia a pozitívne vnímanie ochrany prírody					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
6.2.1.1.	Zapájať do praktických aktivít v ochrane prírody vlastníkov a užívateľov/správcov pozemkov, samosprávy a miestne komunity	Počet realizovaných manažmentových opatrení s vlastníkmi, správcami, nájomcami, obcami a miestnymi	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana		všetky

	(najmä v starostlivosti o chránené časti prírody, monitoring druhov, tvorba dokumentácie OPaK...)	komunitami			vlastné zdroje	
Riziká	nezáujem participovať na aktivitách v ochrane prírody, nepriaznivá poľnohospodárska politika					
Opatrenie	Príprava alebo asistencia pri príprave projektov a žiadostí, konzultačná činnosť					
6.2.2.	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> spoločne vypracované žiadosti alebo projekty v regióne					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
6.2.2.1.	Odborná asistencia pri príprave projektov a žiadostí, konzultačná činnosť, príprava spoločných projektov v oblasti zlepšovania podmienok v regióne so zameraním na ochranu biodiverzity	Min. počet 2 spracovaných spoločných projektov a žiadostí s miestnymi subjektami,	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, v spolupráci s OZ KR BR Poľana	bez dodatočných finančných nákladov	všetky
Riziká	neochota a nezáujem partnerov o spoluprácu, legislatívne prekážky, nedostatočné grantové výzvy, finančný deficit, neochota a nespolupráca vlastníkov pozemkov pri realizácii rozvojových aktivít, nedostatočné personálne kapacity, administratívne prekážky					
Dlhodobý cieľ 7:						
ZABEZPEČIŤ OCHRANU ÚZEMIA PRED NEGATÍVNymi VPLYVMi NA GEOMORFOLOGICKÉ A HYDROLOGICKÉ HODNOTY						
<u>Operatívny cieľ 7.1:</u> Zachovanie unikátnych geomorfologických javov, foriem a štruktúr.						
Výsledkom opatrení je zabezpečenie ochrany geomorfologických hodnôt, ktoré patria k najzachovalejším ukážkam v SR.						
Opatrenie	Zachovanie územia CHKO Poľana bez narušania morfoštruktúr negatívnymi antropogénnymi vplyvmi					
7.1.1	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> Počet zachovaných geomorfologických javov, foriem a štruktúr.					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP

7.1.1.1	Zabránenie vzniku prieskumných území, ložísk nevyhradených nerastov, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov.	Územie CHKO Poľana bez prieskumných území, ložísk nevyhradených nerastov, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, samosprávy, užívateľ, vlastník		G1
7.1.1.2	Zabránenie vzniku úložísk odpadov vrátane jadrového paliva v území CHKO.	Územie CHKO Poľana bez úložísk odpadov	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, samosprávy, užívateľ, vlastník		G1
Riziká	- legislatívne prekážky, národná politika, tlak ťažobných spoločností, politika štátu v oblasti surovínovej sebestačnosti					
<p><u>Operatívny cieľ 7.2: Zachovanie a obnova prirodzeného charakteru a kontinuity vodných tokov a zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov a biotopov na ne viazaných.</u></p> <p>Realizáciou opatrení sa má zachovať alebo obnoviť prirodzený charakter vodných tokov (riečna kontinuita, korytotvorné procesy), zachovať ich brehové a sprievodné riečne nivy a zachovať alebo zlepšiť stav biotopov a na ne viazaných druhov európskeho významu bystruška potočná (<i>Carabus variolosus</i>), plocháč červený (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), kunka žltobruchá (<i>Bombina variegata</i>), mlok karpatský (<i>Lissotriton/Triturus montandoni</i>), vydra riečna (<i>Lutra lutra</i>),</p> <p>Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v ÚEV - Repiská (SKEUV0008); Poľana (SKUEV0319), Detviarsky potok (SKUEV0400); Vrchslatina (SKUEV0694)</p>						
Opatrenie	Zachovanie a obnova prirodzeného charakteru vodných tokov a ich nív					
7.2.1.	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> dĺžka zachovaných vodných tokov, bez zásahov, so zachovanými brehovými porastmi, podmienky pre druhy fauny a flóry viazané na vodné toky sa zachovávajú alebo zlepšujú					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
7.2.1.1	Usmerňovanie a obmedzovanie zásahov do vodných tokov poškodzujúcich prirodzený stav vodných tokov (riečna kontinuita, brehové a sprievodné porasty, korytotvorné procesy, zachovalosť	Zachovaný alebo zlepšujúci sa stav nelesných biotopov Lk5, Kr8, Kr9, Ls1.4 a druhov <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Triturus montandoni</i> , <i>Rana temporaria</i> , <i>Lutra lutra</i>	2025 – 2034 (podľa potreby)	Správa CHKO Poľana, užívateľ, vlastník, správca	štátny rozpočet, vlastné zdroje	L1-L5, N3, G1

	riečnych nív)					
7.2.1.2	Pri obhospodarovaní lesných a poľnohospodárskych pozemkov zamedziť zasahovaniu mechanizmov (napr. približovanie dreva, vchádzanie technikou) do vodných tokov	Korytá tokov a biotopy Br6, Kr8, Kr9, Ls1.4 sa mechanicky nenarušujú (prechádzaním mechanizmov alebo pri prípadnom vyťahovaní dreva); udržiavaný alebo zlepšený stav biotopu druhov <i>Carabus variolosus</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Salamandra salamandra</i>	2025 – 2034 (každoročne)	Užívateľ, vlastník	štátny rozpočet, vlastné zdroje	L1 – L5, N1-N3, G1
7.2.1.3	Cielená a citlivá údržba brehových porastov na toku Hučava v Hrochotskej doline	Cca 500 m čiastočne udržiavaného brehového porastu (na kontakte s udržiavanými TTP)	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana, SVP, š. p.	vlastné zdroje	N1, G1
7.2.1.4	Zamedziť výstavbe MVE v rámci územia CHKO a na tokoch v širšom okolí	Udržanie priechodnosti vodných tokov	2025 – 2034	Správa CHKO Poľana	vlastné zdroje	G1
Riziká	- technologické komplikácie pri spracovaní zvýšeného množstva kalamitných ťažieb					
<u>Operatívny cieľ 7.3: Integrovaná ochrana kvality a kvantity podzemných a povrchových vôd.</u>						
Výsledkom opatrení bude zachovanie a zlepšenie kvality vôd a jej rovnovážnej distribúcie v území.						
Opatrenie	Minimalizovať zdroje znečistenia vôd s priamym alebo nepriamym dopadom na vodné zdroje.					
7.3.1.	Merateľný indikátor plnenia: Kvalita vôd v CHKO Poľana.					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
7.3.1.1	Prísne dodržiavanie regulatívov pre pásma hygienickej ochrany (I., II., III.) VN Hriňová	Kvalita vody vo VN Hriňová	2025 – 2034 (podľa potreby)	správca		G1
7.3.1.2	Dodržiavanie zákazu aplikácie chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, toxických látok, priemyselných hnojív,	Kvalita vôd v CHKO Poľana	2025 – 2034 (podľa potreby)	užívateľ, vlastník, obhospodarovateľ	Bez dodatočných finančných nákladov	G1

	digestátov a silážnych štiav pri poľnohospodárskej, lesohospodárskej a inej činnosti na súvislej ploche väčšej ako 2 ha.					
7.3.1.3	Realizácia výskumu stavu vodných zdrojov pitnej vody v území	Realizovaný výskum – záverečná správa	2025 – 2034 (podľa potreby)	Správa CHKO Poľana, vedecké inštitúcie	Zdroje EÚ (OP Slovensko), štátny rozpočet	G1
Opatrenie	Zabezpečenie ochrany výdatnosti zdrojov vôd a zvyšovanie akumulácie schopnosti krajiny.					
7.3.2.	<u>Merateľný indikátor plnenia:</u> Zachovaná výdatnosť vodných zdrojov					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Oprávnený subjekt	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
7.3.2.1	Budovanie vodozádržných opatrení v krajine	Počet vybudovaných vodozádržných opatrení (prehrádzky na drobných tokoch, revitalizácia mokradí a pod.)	2025 – 2034 (podľa potreby)	Správa CHKO Poľana, užívateľ, vlastník, správca	štátny rozpočet, vlastné zdroje	L1-L5, N3, G1
7.3.2.2	Zabezpečiť koordinované optimálne využívanie obmedzených miestnych vodných zdrojov (lokalita Iviny, Snohy a Vrchslatina).	Zachovaná výdatnosť vodných zdrojov.	2025 – 2034 (každoročne)	Užívateľ, vlastník	štátny rozpočet, vlastné zdroje	L1 – L5, N1-N3, G1
Riziká	- klimatické zmeny, zvyšujúca sa spotreba vody					